Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

20. července 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 72/166/EHS – Článek 3 odst. 1 – Druhá směrnice 84/5/EHS – Článek 2 odst. 1 – Pojistná smlouva uzavřená na základě nepravdivých prohlášení o vlastnictví vozidla a totožnosti jeho obvyklého řidiče – Pojistník – Neexistence hospodářského zájmu na uzavření této smlouvy – Absolutní neplatnost pojistné smlouvy – Možnost namítat neplatnost vůči poškozeným třetím osobám“

Ve věci C-287/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) ze dne 4. května 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 23. května 2016, v řízení

Fidelidade-Companhia de Seguros SA

proti

Caisse Suisse de Compensation,

Fundo de Garantia Automóvel,

Sandře Cristině Crystello Pinto Moreira Pereira,

Sandře Manuele Teixeira Gomes Seemann,

Catarině Ferreira Seemann,

Josému Batistovi Pereirovi,

Terese Rose Teixeira,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, A. Arabadžev (zpravodaj) a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* Jednací jazyk: portugalština.

s ohledem na vyjádření předložená:

— za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a M. Figueiredem, jakož i M. Rebelo, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi P. Costa de Oliveira a K.-Ph. Wojcikem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sbližování právních předpisů členských států týkajících pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 1972, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 10, dále jen „první směrnice“), čl. 2 odst. 1 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3, dále jen „druhá směrnice“) a článku 1 třetí směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1990, L 129, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 249, dále jen „třetí směrnice“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, kde na jedné straně stojí Fidelidade-Companhia de Seguros SA a na straně druhé Caisse Suisse de Compensation, Fundo de Garantia Automóvel (garanční fond pro pojištění motorových vozidel), Sandra Cristina Crystello Pinto Moreira Pereira, Sandra Manuela Teixeira Gomes Seemann, Catarina Ferreira Seemann, José Batista Pereira a Teresa Rosa Texeira, ve věci souladu vnitrostátní právní úpravy, která stanoví, že pojistná smlouva, která je uzavřena na základě nepravdivých prohlášení stran totožnosti majitele motorového vozidla nebo totožnosti jeho obvyklého řidiče, je absolutně neplatná, s výše uvedenými ustanoveními.

Právní rámec

Unijní právo

3 Článek 3 odst. 1 první směrnice stanoví:

„Každý členský stát přijme […] veškerá nezbytná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, byla kryta pojištěním. Rozsah pojištěné odpovědnosti a podmínky pojistného krytí se určí na základě těchto opatření.“

4 Šestý a sedmý bod odůvodnění druhé směrnice uvádí:

„vzhledem k tomu, že je nezbytné stanovit subjekt, který zaručí, že poškozený nezůstane neodškodněn v případě, kdy vozidlo, které nehodu způsobilo, není pojištěno či zjištěno; že je důležité stanovit, aniž by se tím měnily předpisy uplatňované členskými státy, pokud jde o subsidiární nebo nesubsidiární povahu náhrad škody vyplácených tímto subjektem, a pravidla platná pro subrogaci a regres, že poškozený z takové nehody by měl u takového subjektu jakožto prvního kontaktního místa moci uplatnit svůj nárok; že členským státům by se však mělo umožnit použít určitá omezená vyloučení

odpovědnosti, pokud jde o výplatu náhrady škody tímto subjektem, a stanovit, že náhrada věcné škody způsobené nezjištěným vozidlem může být vzhledem k nebezpečí podvodného jednání omezena nebo vyloučena;

vzhledem k tomu, že je v zájmu poškozených, aby se účinky určitých ustanovení o vyloučení odpovědnosti omezovaly na vztah mezi pojistitelem a osobou, která za nehodu odpovídá; že však členské státy mohou v případě odcizených nebo násilím získaných vozidel stanovit, že náhradu škody zaplatí uvedený subjekt;“

5 Článek 1 odst. 4 druhé směrnice stanoví, že každý členský stát zřídí nebo pověří subjekt, jehož předmětem je poskytovat náhradu škody minimálně do výše povinného pojištění pro případ věcných škod nebo škod na zdraví způsobených nezjištěným nebo nepojištěným vozidlem (dále jen „vnitrostátní subjekt“). Toto ustanovení uvádí ve svém třetím pododstavci:

„[…] Členské státy však mohou výplatu náhrady škody uvedeným subjektem vyloučit u osob, které do vozidla, jež věcnou škodu nebo škodu na zdraví způsobilo, dobrovolně nastoupily, jestliže tento subjekt může prokázat, že věděly, že vozidlo není pojištěné.“

6 Článek 2 odst. 1 druhé směrnice zní takto:

„Každý členský stát přijme potřebná opatření k zabezpečení toho, aby pro účely čl. 3 odst. 1 [první směrnice] bylo ve vztahu k nárokům třetích osob poškozených nehodou považováno za neplatné jakékoli zákonné ustanovení či smluvní ujednání obsažené v pojistce vydané podle čl. 3 odst. 1 [první směrnice], které z pojištění vylučuje užívání či řízení vozidel:

— osobami, které k tomu nejsou výslovně či nepřímo oprávněny,

nebo

— osobami bez řidičského průkazu, který by jim dovoloval řídit dotyčné vozidlo,

nebo

— osobami porušujícími zákonem stanovené technické podmínky týkající se stavu a bezpečnosti dotyčného vozidla.

Ustanovení či ujednání uvedená v první odrážce však lze uplatnit vůči osobám, které do vozidla, jež věcnou škodu nebo škodu na zdraví způsobilo, dobrovolně nastoupily, může-li pojistitel prokázat, že věděly o tom, že vozidlo bylo odcizeno.

[…]“

7 Čtvrtý bod odůvodnění třetí směrnice uvádí:

„vzhledem k tomu, že poškozeným z nehod motorových vozidel by mělo být zaručeno srovnatelné zacházení nezávisle na tom, ve které oblasti Společenství k nehodám dojde;“

8 Článek 1 první pododstavec této směrnice stanoví:

„Aniž je dotčen čl. 2 odst. 1 druhý pododstavec [druhé směrnice], kryje pojištění uvedené v čl. 3 odst. 1 [první směrnice] odpovědnost za škody na zdraví všech osob cestujících ve vozidle, s výjimkou řidiče, vyplývající z provozu vozidla.“

Portugalské právo

9 První směrnice byla do portugalského práva provedena prostřednictvím Decreto-Lei nº 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (nařízení s mocí zákona č. 522/85 o povinném pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel) ze dne 31. prosince 1985. V článku 1 odst. 1 tohoto nařízení s mocí zákona, ve znění Decreto-Lei nº 72-A/2003 – Lei do Seguro Obrigatório (nařízení s mocí zákona č. 72-A/2003 týkající se zákona o povinném pojištění) ze dne 14. dubna 2003, platném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu původního řízení (dále jen „nařízení s mocí zákona č. 522/85“), se stanoví povinnost pojistit pozemní motorové vozidlo takto:

„Každá osoba, které může vzniknout občanskoprávní odpovědnost za náhradu majetkové nebo nemajetkové újmy v důsledku újmy na zdraví nebo majetkové škody způsobené třetím osobám pozemním motorovým vozidlem, jeho přívěsy nebo návěsy, musí mít k tomu, aby tato vozidla mohla být provozována na pozemních komunikacích, uzavřeno pojištění této odpovědnosti podle ustanovení tohoto nařízení s mocí zákona.“

10 V článku 2 nařízení s mocí zákona č. 522/85, který se subjektů, jimž přísluší povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, se stanoví:

„1. – Povinnost uzavřít pojistnou smlouvu přísluší majiteli vozidla, ledaže by se jednalo o případy výkonu užívacího práva, prodeje s výhradou vlastnictví nebo leasingu, v nichž tato povinnost přísluší uživateli, nabyvateli případně nájemci.

2. – Uzavře-li smlouvu o pojištění motorového vozidla jiná osoba v souladu s ustanoveními tohoto nařízení s mocí zákona, je tím po dobu trvání uvedené smlouvy splněna povinnost, kterou mají osoby uvedené v předchozím odstavci.

[…]“

11 V článku 14 téhož nařízení s mocí zákona, který se týká možnosti namítání výjimek vůči poškozeným, se stanoví:

„Kromě případů vyloučení nebo možnosti zrušení, které stanoví toto nařízení s mocí zákona, je pojistitel oprávněn namítat vůči poškozeným osobám pouze zánik smlouvy podle čl. 13 odst. 1 nebo její vypovězení či neplatnost podle platné právní úpravy, došlo-li k nim dříve, než nastala škodná událost.“

12 V portugalském obchodním zákoníku jsou pojistné smlouvy upraveny v hlavě XV. Její články 428 a 429 znějí:

„Článek 428 Na čí účet může být pojištění uzavřeno

Pojištění může být sjednáno na vlastní nebo na cizí účet.

1. Pojištění je neplatné, pokud osoba, na jejíž účet nebo jejímž jménem bylo sjednáno, nemá zájem na pojištěné věci.

2. Pokud není v pojistné smlouvě uvedeno, že se pojištění sjednávaná na cizí účet, má se za to, že je sjednána jménem osoby, která tuto smlouvu uzavřela.

[…]

Článek 429 Neplatnost pojištění z důvodu nepřesností či opomenutí

Jakákoli nepřesnost nebo úmyslné opomenutí týkající se skutečností nebo okolností, které byly známy pojištěnému nebo osobě, která pojistnou smlouvu uzavřela, a jež mohou mít dopad na existenci nebo podmínky smlouvy, zakládají neplatnost pojištění.

Jediný odstavec. Pokud strana, která prohlášení učinila, nejednala v dobré víře, pojistitel může požadovat pojistné.“

Skutkový stav v původním řízení a předběžná otázka

13 Dne 20. května 2004 se stala dopravní nehoda, při níž došlo ke střetu mezi osobním motorovým vozidlem, jehož řidičem byl pan Teixeira Pereira a jehož majitelkou byla paní Crystello Pinto Moreira Pereira, a motocyklem, jehož řidičem byl jeho majitel E. Seemann. V důsledku této dopravní nehody došlo k úmrtí řidičů obou vozidel.

14 Dne 11. ledna 2010 podala Caisse Suisse de Compensation k soudu žalobu proti Fundo de Garantia Automóvel (garanční fond pro pojištění motorových vozidel) a paní Crystello Pinto Moreira Pereira, v níž se domáhá náhrady částky 285 980,54 eura, která byla vyplacena rodinným příslušníkům jejího pojištěnce, E. Seemanna.

15 Uvedení žalovaní vznesli námitku neexistence pasivní legitimace s ohledem na to, že ke dni, kdy došlo k nehodě, existovala platná pojistná smlouva uzavřená s nynější společností Fidelidade-Companhia de Seguros, SA (dále jen „pojistitel“), kterou byla pojištěna občanskoprávní odpovědnost z provozu dotčeného motorového vozidla. Poté, co byla tato společnost vyzvána k účasti v řízení, uvedla, že smlouva o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla není platná z toho důvodu, že pojistník v okamžiku uzavření této smlouvy nepravdivě uvedl, že je majitelem vozidla a jeho obvyklým řidičem.

16 V rozsudku soudu prvního stupně bylo konstatováno, že pojistná smlouva není platná a že její neplatnost může být namítána vůči poškozeným osobám. Tribunal da Relação do Porto (odvolací soud v Portu, Portugalsko) konstatoval, že pojistná smlouva je neplatná, avšak tato neplatnost nemůže být namítána vůči poškozeným osobám. Pojistitel podal proti rozhodnutí Tribunal da Relação do Porto (odvolací soud v Portu) revizní kasační opravný prostředek k Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko), v němž se dovolával absolutní neplatnosti pojistné smlouvy a možnosti namítat tuto neplatnost vůči poškozenému E. Seemannovi a Caisse Suisse de Compensation.

17 Pokud jde o výklad první, druhé a třetí směrnice o pojištění z provozu motorových vozidel, předkládající soud má za to, že existují pochybnosti o otázce možnosti namítat absolutní neplatnost pojistné smlouvy ve smyslu čl. 428 odst. 1 portugalského obchodního zákoníku vůči poškozeným osobám.

18 V rámci judikatury Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) totiž existují rozdílné výklady. Podle prvního výkladového směru je pojistná smlouva stižena absolutní neplatností, pokud pojistník nepravdivě uvede, že je majitelem vozidla a jeho obvyklým řidičem, s cílem dosáhnout toho, aby pojistitel uzavřel pojistnou smlouvu nebo aby ji uzavřel za podmínek, které jsou pro pojištěného výhodnější. Důvodem pro absolutní neplatnost je zejména nesplnění zákonem stanoveného požadavku „zájmu“ pojistníka, který vyplývá z čl. 428 odst. 1 portugalského obchodního zákoníku. Podle článku 14 nařízení s mocí zákona č. 522/85 může být absolutní neplatnost podle tohoto výkladového směru judikatury namítána vůči poškozené osobě. Tento přístup zohledňuje skutečnost, že poškozená osoba zůstává chráněna prostřednictvím garančního fondu pro pojištění motorových vozidel.

19 Podle druhého výkladového směru je možnost uzavření smlouvy o povinném pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel výjimkou z výše uvedené zákonné podmínky, která se týká „zájmu“ pojistníka. Proto je třeba tuto otázku řešit s ohledem na zvláštní úpravu, která se vztahuje na nepravdivá prohlášení při uzavírání pojistné smlouvy, z níž vyplývá pouze relativní neplatnost, kterou nelze namítat vůči poškozenému.

20 Za těchto podmínek se Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání čl. 3 odst. 1 první směrnice, čl. 2 odst. 1 [druhé směrnice] a článek 1 [třetí směrnice] vnitrostátní právní úpravě, která v případě uvedení nepravdivých prohlášení o majiteli motorového vozidla nebo o totožnosti jeho obvyklého řidiče stanoví, že taková pojistná smlouva je absolutně neplatná, jelikož osoba, která uzavřela smlouvu, nemá hospodářský zájem na provozu daného motorového vozidla a smlouva byla uzavřena na základě podvodného úmyslu zúčastněných osob (pojistník, majitel vozidla a obvyklý řidič) za účelem dosažení krytí rizik vyplývajících z provozu, a to díky i) uzavření smlouvy, kterou by pojistitel neuzavřel, pokud by mu byla známa totožnost pojistníka, a ii) zaplacení nižšího pojistného, než jaké by bylo namístě, a to z důvodu věku obvyklého řidiče?“

K předběžné otázce

21 Podstatou otázky předkládající soudu je, zda má být čl. 3 odst. 1 první směrnice, čl. 2 odst. 1 druhé směrnice a článek 1 třetí směrnice vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která by za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, umožňovala namítat vůči poškozeným třetím osobám neplatnost smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla z důvodu nepravdivých původních prohlášení pojistníka stran totožnosti majitele a obvyklého řidiče dotčeného vozidla nebo z důvodu okolnosti, že osoba na jejíž účet nebo jejímž jménem bylo sjednáno, nemá hospodářský zájem na uzavření uvedené smlouvy.

22 Je třeba připomenout, že z preambule první a druhé směrnice vyplývá, že jejich účelem je zajistit volný pohyb jak vozidel, která mají obvyklé stanoviště na území Evropské unie, tak osob, které jimi cestují, a dále zaručit, aby s osobami poškozenými nehodami způsobenými těmito vozidly bylo zacházeno srovnatelným způsobem bez ohledu na to, na kterém místě Unie k nehodě dojde (rozsudek ze dne 23. října 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, bod 26 a citovaná judikatura).

23 Za tímto účelem ukládá čl. 3 odst. 1 první směrnice, upřesněný a doplněný druhou a třetí směrnicí, členským státům povinnost zaručit, že občanskoprávní odpovědnost z provozu motorových vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jejich území, bude kryta pojištěním, a zejména upřesňuje, které typy škod a poškozené třetí osoby má toto pojištění krýt (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Churchill Insurance Company Limited a Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, bod 28).

24 Stran práv, která jsou přiznána poškozeným třetím osobám, čl. 3 odst. 1 první směrnice brání tomu, aby se pojišťovna občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel mohla opírat o právní předpisy nebo smluvní ujednání za účelem odmítnutí vyplatit těmto osobám náhradu škody způsobenou pojištěným vozidlem (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Churchill Insurance Company Limited a Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, bod 33 a citovaná judikatura).

25 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že čl. 2 odst. 1 první pododstavec druhé směrnice pouze připomíná tuto povinnost, co se týče předpisů nebo ustanovení pojistky ve smyslu tohoto ustanovení vylučujících z pojistného krytí občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel škody způsobené třetím osobám poškozeným nehodou z důvodu použití nebo řízení pojištěného vozidla osobami, které nejsou k řízení tohoto vozidla oprávněny, osobami bez řidičského průkazu nebo osobami porušujícími

zákonem stanovené technické podmínky týkající se stavu a bezpečnosti uvedeného vozidla (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Churchill Insurance Company Limited a Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, bod 34 a citovaná judikatura).

26 Jako výjimku z této povinnosti čl. 2 odst. 1 druhý pododstavec druhé směrnice zajisté stanoví, že určitým poškozeným, tj. osobám, které do vozidla, které způsobilo nehodu, dobrovolně nastoupily, nemusí být s ohledem na situaci, kterou sami způsobili, vyplacena pojišťovnou náhrada škody, pokud může tato pojišťovna prokázat, že věděli o tom, že vozidlo bylo odcizeno. Jak již nicméně Soudní dvůr konstatoval, výjimku z čl. 2 odst. 1 prvního pododstavce druhé směrnice lze učinit pouze v tomto zvláštním případě (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Churchill Insurance Company Limited a Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, bod 35).

27 Je tedy třeba mít za to, že okolnost, že pojišťovna uzavřela tuto smlouvu na základě opomenutí nebo nepravdivých prohlášení pojistníka, jí neumožňuje dovolávat se právních ustanovení o neplatnosti smlouvy a tuto neplatnost namítat vůči poškozeným třetím osobám, aby se zprostila své povinnosti vyplatit těmto osobám náhradu škody způsobenou pojištěným vozidlem, která vyplývá z čl. 3 odst. 1 první směrnice.

28 Totéž platí stran okolnosti, kdy pojistník není obvyklým řidičem vozidla.

29 Soudní dvůr totiž konstatoval, že okolnost, že vozidlo je řízeno osobou, která není uvedena v pojistné smlouvě, totiž zejména s ohledem na cíl ochrany poškozených dopravními nehodami, který sleduje první, druhá a třetí směrnice, neumožňuje mít za to, že takové vozidlo není pojištěno ve smyslu čl. 1 odst. 4 třetího pododstavce druhé směrnice (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Churchill Insurance Company Limited a Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, bod 40).

30 V tomto kontextu se předkládající soud rovněž Soudního dvora táže, zda se pojišťovna v případě trvání smlouvy o povinném pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel může oprávněně dovolávat – s cílem zprostit se své povinnost poskytnout poškozeným třetím osobám náhradu škody způsobenou pojištěným vozidlem – takového právního ustanovení, jako je čl. 428 odst. 1 portugalského obchodního zákoníku, v němž je stanovena neplatnost pojistné smlouvy z toho důvodu, že osoba, na jejíž účet nebo jejímž jménem bylo sjednáno, nemá hospodářský zájem na uzavření této smlouvy.

31 Je třeba uvést, že taková otázka se týká právních podmínek platnosti pojistné smlouvy, které neupravuje unijní právo, nýbrž právo členských států.

32 Posledně uvedené státy mají nicméně povinnost zajistit, že občanskoprávní odpovědnost uplatňovaná podle jejich vnitrostátního práva je kryta pojištěním, které vyhovuje ustanovením tří výše uvedených směrnic. Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že členské státy musejí své pravomoci v této oblasti vykonávat v souladu s unijním právem a že vnitrostátní předpisy upravující odškodnění za nehody, které pramení z provozu motorových vozidel, nemohou první, druhou a třetí směrnici zbavit jejich užitečného účinku (rozsudek ze dne 23. října 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, body 30 a 31 a citovaná judikatura).

33 Přitom, jak uvedla Evropská komise, nárok osob poškozených v důsledku dopravní nehody na náhradu škody může být dotčen takovými podmínkami platnosti pojistných smluv, jako jsou obecná ustanovení, jež jsou stanovena v čl. 428 odst. 1 a článku 429 prvním pododstavci portugalského obchodního zákoníku.

34 Taková ustanovení proto mohou vést k tomu, že poškozené třetí osoby nebudou odškodněny, a mohou tedy narušovat užitečný účinek uvedených směrnic.

35 Toto konstatování nelze zpochybnit možností, že poškozené osobě může být vyplacena náhrada škody z garančního fondu pro pojištění motorových vozidel. Zásah vnitrostátního subjektu podle čl. 1 odst. 4 druhé směrnice byl totiž koncipován jako nejzazší opatření, upravené pouze pro případ, kdy škody byly způsobeny vozidlem, u něhož nebyla splněna povinnost pojištění stanovená v čl. 3 odst. 1 první směrnice, to znamená vozidlem, pro které nebyla uzavřena pojistná smlouva. Důvodem pro takové omezení je skutečnost, že toto ustanovení, jak bylo připomenuto v bodě 23 tohoto rozsudku, každému členskému státu ukládá povinnost zajistit, aby s výhradou odchylek stanovených v článku 4 posledně uvedené směrnice každý vlastník nebo držitel vozidla, které má obvyklé stanoviště na jeho území, uzavřel s pojišťovnou smlouvu, která se do výše stanovené unijním právem zaručí za jeho občanskoprávní odpovědnost z provozu uvedeného vozidla (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Csonka a další, C-409/11, EU:C:2013:512, body 30 a 31).

36 Přitom, jak bylo připomenuto v bodě 29 tohoto rozsudku, okolnost, že vozidlo je řízeno osobou, která není uvedena v pojistné smlouvě, neumožňuje mít za to, že takové vozidlo není pojištěno ve smyslu čl. 1 odst. 4 třetího pododstavce druhé směrnice.

37 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 první směrnice a článek 2 odst. 1 druhé směrnice je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která by za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, umožňovala namítat vůči poškozeným třetím osobám neplatnost smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla z důvodu nepravdivých původních prohlášení pojistníka stran totožnosti majitele a obvyklého řidiče dotčeného vozidla nebo z důvodu okolnosti, že osoba, na jejíž účet nebo jejímž jménem byla pojistná smlouva uzavřena, nemá hospodářský zájem na uzavření uvedené smlouvy.

K nákladům řízení

38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění a čl. 2 odst. 1 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která by za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, umožňovala namítat vůči poškozeným třetím osobám neplatnost smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorového vozidla z důvodu nepravdivých původních prohlášení pojistníka stran totožnosti majitele a obvyklého řidiče dotčeného vozidla nebo z důvodu okolnosti, že osoba, na jejíž účet nebo jejímž jménem byla pojistná smlouva uzavřena, nemá hospodářský zájem na uzavření uvedené smlouvy.

Podpisy.